

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Helldén-Paavola, Susan; Nystedt-Rintakumpu, Ursula

Title: Kaksikielistä varhaiskasvatusta - på finska och svenska!

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittajat, 2018

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Helldén-Paavola, S., & Nystedt-Rintakumpu, U. (2018). Kaksikielistä varhaiskasvatusta - på finska och svenska!. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(4). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/kaksikielista-varhaiskasvatusta-pa-finska-och-svenska>

Kieliverkosto (<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kaksikielistä varhaiskasvatusta – på finska och svenska!

Osallistuimme lukuvuoden 2017–2018 aikana Jyväskylän yliopiston toteuttamaan opettajien täydennyskoulutukseen nimeltään VarKi eli Varhaista kielenoppimista kaikkialla (5 op). Taustalla oli ajatus löytää uusia keinoja kieliohjelman varhentamiseksi Suomessa. Teorialähtöisten kontaktiviikonloppujen lisäksi kurssiin liittyi kieliprojektin toteuttaminen koulussa tai päiväkodissa. Tämä artikkeli kertoo varhaiskasvatuksessa toteuttamastamme kieliprojektista.

Julkaistu: 13. kesäkuuta 2018 | Kirjoittanut: Susan Helldén-Paavola ja Ursula Nystedt

Kieliprojektin taustaa

Olemme kumpikin kaksikielisiä (suomi + ruotsi) lastentarhanopettajia ja halusimme projektissamme tutustuttaa lapsia ruotsin kieleen ilon, leikin ja luovuuden keinoin. Aikaisemmin olemme työskennelleet useita vuosia ruotsinkielisessä päiväkotiryhmässä. Susan on myös työskennellyt muutaman vuoden suomenkielisessä päiväkotiryhmässä kaksikielisen pedagogiikan parissa, jossa opetuskielet olivat sekä suomi että ruotsi. Noina vuosina hän myös osallistui tutkimusprojektiin, jonka tuloksena syntyi kaksikielinen kirja *Suomeksi ja ruotsiksi – På finska och svenska*, jossa muun muassa kuvataan hänen toteuttamaansa kaksikielistä pedagogiikkaa (ks. Palojärvi, Palviainen & Mård-Miettinen 2016).

VarKi-koulutukseen liittyvän kieliprojektimme ajatuksena ja päätavoitteena oli kaksikielisen pedagogiikan ajatusta mukaillen herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne vieraita kieliä kohtaan. Tässä projektissa halusimme herättää lasten uteliaisuuden uusiin kieliin, varsinkin ruotsin kieleen. Toisaalta tavoitteenamme oli myös ohjata lapsia havainnoimaan vuorovaikutusta yhä monikielisemmässä ja monikulttuurisemmassa arjessa. Koska varhaiskasvatusikäiset lapset oppivat kieltä ennakkoluulottomasti ja avoimesti, on mielestämme järkevää hyödyntää tätä herkkyyskautta myös uusiin kieliin tutustuttaessa.

Kieliprojektin suunnittelu ja käytännön toteutus

Artikkelin kirjoittajista Susan työskentelee päiväkodissa, joten kieliprojektimme toteuttamispaikaksi valikoitui luontevasti hänen työympäristönsä. Idea lähti toteuttamaan hänen kanssaan VarKi-kurssikaveri ja entinen työpari Ursula. Idea sai alkunsa marraskuussa 2017 VarKi-koulutuksessa. Joulukuussa otimme yhteyttä päiväkodin johtajaan, joka näytti vihreää valoa ideallemme. Sen jälkeen tiedotimme lasten huoltajia aiheesta. Toteutuksen käynnistimme helmikuussa 2018.

Kieliprojektimme toteutettiin päiväkotiryhmässä, jossa oli kymmenen viisivuotiasta suomenkielistä lasta. Kokoonnuimme kolmena kertana yhteiseen tuokioon, jossa ohjaajina toimi sekä Susan että Ursula. Toteutimme kieliprojektin siten, että tutustui lasten kanssa kolmen aamupäivän aikana muutamiiin ruotsin kielen sanoihin, fraaseihin ja lauluihin. Tämä kaikki tapahtui vuorovaikutuksessa lasten osallisuutta ja aktiivisuutta hyödyntäen. Esimerkiksi kehonosat käytiin läpi kyselemällä, sanoittamalla ja osoittamalla: ”Godmorgon Pekkars huvud, lidas näsa, Sonjas axlar” (ks. kuva 1).

Kuva 1. Godmorgon

Leikimme yhdessä liikunnallisia laululeikkejä, joissa toiminnallisuus seurasi mukana, esim. "Huvud, axlar, knä och tå". Näin loimme lapselle mahdollisuuden oivaltaa, onnistua ja oppia. Kuuntelimme sensitiivisesti lasten aloitteita ja kiellentuottamista. Etenimme rohkaisten ja kannustaen. Tuimme oppimista osoittaen lapsille sen, mitä he jo osasivat ja ymmärsivät ruotsin kielestä. Lähtökohtana olivat juuri lapsille entuudestaan tutut sekä heitä lähellä olevat asiat.

Toisella kerralla kertosimme ensimmäisen tuokion leikkejä, sanoja ja fraaseja sekä opettelimme riimittelemään ruotsiksi, esim. "yxan, byxan", "handen, tanden" ja "katten, hatten". Tähän riimiparilauluun lapset piirsivät laulua tukevat kuvat (ks. kuva 2).

Kuva 2. Kuvitusta riimiparilauluun

Kolmannella kokoontumiskerralla esitimme lapsille pöytäteatterin nimeltään Rukkanen – Vanten (ks. kuva 3), jonka toteutimme käyttäen suomea ja ruotsia rinnakkain. Ensin käytimme enemmän suomea, jotta idea avautuisi ja sen jälkeen käytimme enenevässä määrin ruotsia. Lopussa tarina eteni lähinnä vain ruotsiksi.

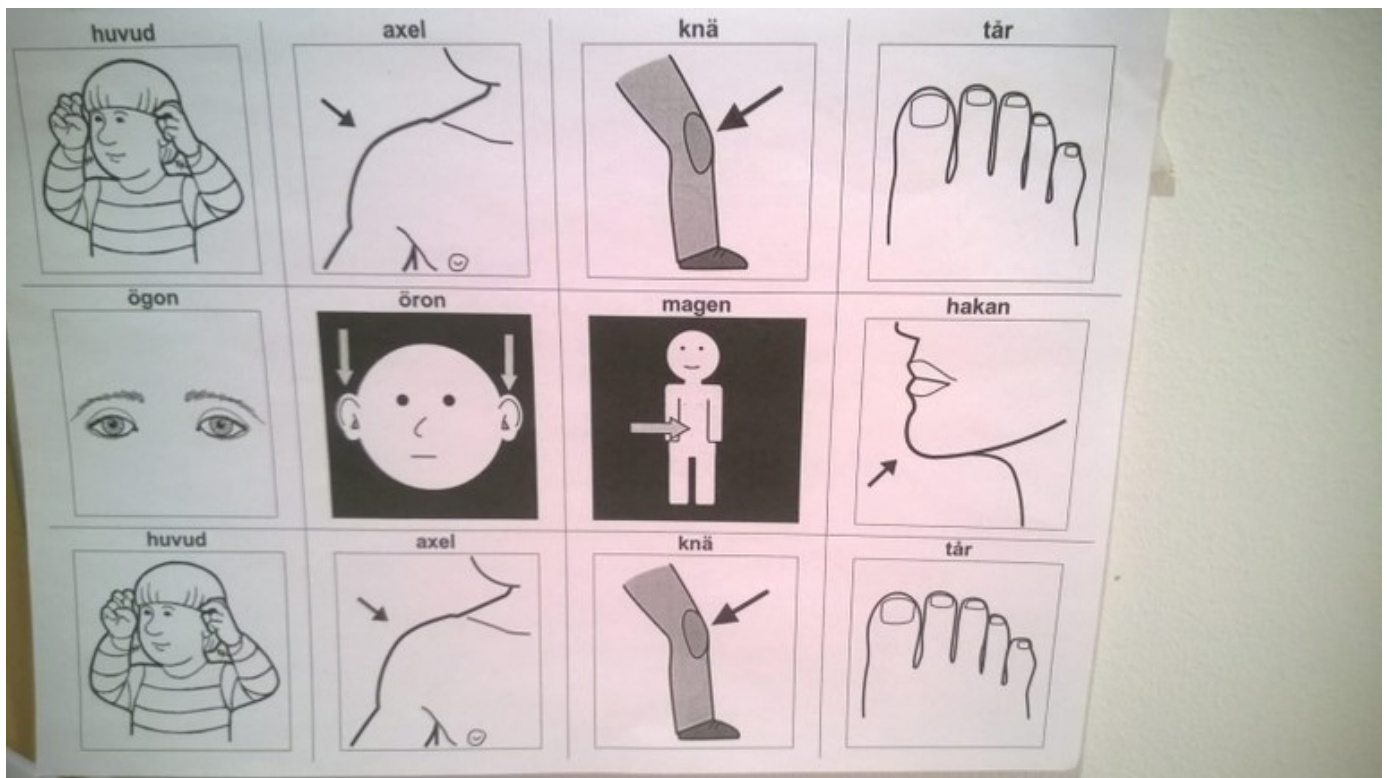
Kuva 3. Pöytäteatteri "Rukkanen – Vanten"

Projektin edetessä valokuvasimme lasten työskentelyä kielten ja kuvien parissa. Kaksikielisen pedagogiikan periaatteena on puhua lapsille vaikeammat asiat suomeksi ja helpot toistuvat fraasit ruotsiksi. Kielen kääntämistä vältetään (ks. tarkemmin Palojärvi ym. 2016). Koska lapsi on aktiivinen oppija, pyrimme luomaan tilanteita, joissa lapset saivat itse mahdollisuuden oivaltaa, onnistua ja oppia. Lasten oli helppo seurata näytelmän kulkua, koska eläimet ja tarinan kulku olivat helposti ymmärrettäviä ja joillekin lapsille myös ennestään tuttuja. Vuorovaikutus ja lasten osallisuus olivat läsnä myös teatterin aikana, kysymysten, sanojen toistojen, pohdinnan ja esittämisen muodossa. Lapsille muodostui käsitys, että he ymmärtävät ja osaavat ruotsia. Tämä

on lähtökohta, joka mielestämme jokaisen uuden kielenoppijan tulisi saavuttaa ja ylläpitää kieltä oppiessaan, jolloin motivaatiokin säilyy korkeana ja innostus kantaa. Ilon ja onnistumisen kautta lapsen käsitys itsestään oppijana kehittyy myönteiseksi, ja sen varaan on hyvä rakentaa lisää.

Pyrimme jokaisen kolmen tuokion aikana ylläpitämään leikillistä ja sallivaa ilmapiiriä, jotta motivaatio pysyisi korkeana ja uuden oppiminen olisi mieluista. Tässä onnistuimme mielestämme hyvin. Yksi osatekijä oli varmasti se, että toimimme kahdella kielellä. Suomen kielellä, joka loi tilanteeseen turvallisuutta, koska pysyttiin mukana, ja ruotsin kielellä, joka toi mukanaan pienen haasteen ja loi mahdollisuuden oivaltaa, onnistua ja oppia jotain uutta.

Houkuttelimme myös lasten huoltajat ja päiväkodin kollegat lämpimästi tervetulleiksi kieliprojektiimme rohkaisten heitä käyttämään tuttuja kouluopetuksesta ja mediasta saatuja tervehdyksiä ja fraaseja ruotsin kielellä toimiessaan lasten kanssa. Ilolla saimme huomata, että lapset lähtivät välittömästi ja uteliaan ennakkoluulottomasti mukaan leikkittelyymme. Valitsimme useita ruotsinkielisiä lauluja, joiden sävel oli lapsille jo ennestään tuttu: "Huvud, axlar, knä och tår" (Pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat), "Imse vimse spindel" (Hämä-hämähäkki), "Björnen sover" (Karhu nukkuu), "Små grodorna" (Pienet sammakot). Laulujen oppimisen tueksi kuvitimme laulut (ks. kuvat 4 ja 5). Riimiparilaulun kuvitimme yhdessä lasten kanssa.

Kuva 4. Kuvitus lauluun "Huvud, axlar, knä och tår"

Kuva 5. Kuvitus lauluun "Imse vimse spindel"

Laulujen sanat lähtivät mukaan lasten koteihin, ja he saivat tehtäväksi opettaa kotiväelle oppimaansa. Tämä tehtiin, koska halusimme tehdä näkyväksi tämänkin pedagogisen osa-alueen.

Havainnot ja kokemuksia

Kirjasimme kieliprojektimme aikana omia havainnot ja lasten ja huoltajien kommentteja. Ensimmäisen kieliprojektitapaamisen jälkeen kuulumme lasten käyttävän ruotsin kieltä muuan muassa näin:

- **hämähäkki on spindel (tämä oivallus tuli esiin, kun laulettiin hämähäkki-laulua, tuttu laulu entuudestaan)**
- **vi vet, ni vet (ohjaajat sanoivat näin useamman kerran lapsille, kun nämä oivalsivat ja oppivat, joten se jäi mieleen toistona)**
- **toi on björnen ja toi igelkott (laulu, loru ja kuva)**
- **grodan (laulu)**

Toisella kerralla Ursula näytti kuvaa, johon lapset totesivat: ”toi on yxan, byxan, handen, tanden” Lapset toisin sanoen kieleilivät. Eräs lapsi pohdiskeli lisäksi ”tanden heiluu, tanden poissa” ja näytti heiluvaa ja puutuvaa hammastaan. Edellisen kerran sanastoa oli jäänyt hyvin mieleen, toistot olivat tehneet tehtävänsä.

Kieliprojektimme jälkeen Susan jatkoi havaintojen tekemistä päiväkodin arjessa ja huomasi, että näinkin pienimuotoisen projektin seurauksena ruotsin kieli jäi elämään päiväkodissa. Toistot kieliprojektin aikana näkyivät mm. laskemisen muodossa (ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio, tio) sekä fraaseissa kuten ”tack så mycket”, ”varsågod” ja ”hejdå”. Päiväkodin arjessa oli esimerkiksi tilanne, jossa lapsi taputti päätään ja olkapäitään ja sanoi Susanille: ”Godmorgon Susan, huvud, axlar.” Toinen päiväkodissa kuultu kommentti oli: ”Miten se meni se hämähäkki-laulun loppu? Mä osaan jo tän alun: imse, vimse spindel.” Ja käytäväkohtaamisessa eräs lapsi heilutti kättään ja sanoi Susanille: ”Kom hit.”

Esimerkkinä huoltajien positiivisuudesta voimme mainita, että eräs vanhempi koki projektimme niin hyödylliseksi lapselleen, että hän järjesti lapsen päiväkotiin tulon aamuisin niin, että lapsi varmasti pääsi osallistumaan kielitoimintaan.

Huomasimme myös, että kahden ruotsia ja suomea puhuvan ohjaajan vuorovaikutuksen myötä syntyi luontevia kommunikaatiotilanteita ruotsin kielellä täysin suomenkieliseen ympäristöön. Samanaikaisopetusta ja pienryhmiä tulisi mielestämme suosia kieltenopetuksessa, jolloin oppijat saadaan pysymään aktiivisina läpi koko oppimistuokion ja vuorovaikutustilanteiden määrä pysyy korkeana. Näin myös yksittäinen oppija saa puheenvuoron useammin opetustuokion aikana. Projektin toteuttaminen yksin olisi ollut selkeästi paljon haastavampaa. Nyt saimme myös kielellistä mallia runsaammin esille.

Oli erittäin mukavaa, että projektin ja kohtaamisten myötä kieli jäi elämään päiväkodissa ja tavoitteemme, joka oli tutustuttaa lapsi ruotsin kieleen ilon, leikin ja luovuuden keinoin, ylittyi kirkkaasti.

Kirjoittajista Susan Helldén-Paavola työskentelee lastentarhanopettajana jyvaskyläläisessä päiväkodissa ja Ursula Nystedt toimi varhaiskasvatuksen yliopistonopettajana Jyväskylän yliopistossa.

Lähteet

Palojärvi, A., Palviainen, Å. & Mård-Miettinen, K. (toim.) (2016). Suomeksi ja ruotsiksi. Kaksikielinen pedagogiikka päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6>)

Palojärvi, A., Palviainen, Å. & Mård-Miettinen, K. (red.) (2016). På finska och svenska. Tvåspråkig pedagogik i daghem och förskola. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6665-2> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6665-2>)

Artikkeliin viittaaminen

Helldén-Paavola, S. & Nystedt, U. (2018). Kaksikielistä varhaiskasvatusta – på finska och svenska!. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(4). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/kaksikielista-varhaiskasvatusta-pa-finska-och-svenska> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/kaksikielista-varhaiskasvatusta-pa-finska-och-svenska>)